

PRAWO KARNE PROCESOWE

Zarys instytucji

Krzysztof Woźniewski

PRAWO KARNE PROCESOWE

Zarys instytucji

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2020

Stan prawny: 1 grudnia 2020 r.

Recenzent
prof. dr hab. Hanna Paluszkiewicz

Redaktor Wydawnictwa
Michał Staniszewski

Skorowidz
Wioletta Niemiec

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Skład i łamanie
Maksymilian Biniakiewicz

Publikacja sfinansowana ze środków Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Gdańskiego oraz Katedry Prawa Karnego Procesowego
i Kryminalistyki Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-044-7

Wydanie IV zaktualizowane i zmienione

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel.: 58 523 11 37; 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49

Spis treści

Przedmowa	9
Wykaz skrótów	10
Akty prawne	10
Rozdział I. Zagadnienia ogólne	15
1. Pojęcia podstawowe	15
1.1. Proces karny	15
1.2. Przedmiot procesu karnego	16
1.3. Funkcje procesu karnego	19
1.4. Proces karny a postępowanie karne	20
2. Pojęcie prawa karnego procesowego	20
2.1. Prawo karne procesowe i jego funkcje	20
2.2. Źródła prawa karnego procesowego	21
2.3. Obowiązki prawa karnego procesowego w miejscu i czasie	24
3. Stosowanie i wykładnia prawa karnego procesowego	26
4. Nauki pomocnicze procesu karnego	28
5. Wybrana literatura przedmiotu	29
Rozdział II. Naczelne zasady procesu karnego	32
1. Pojęcie i rodzaje naczelnych zasad karnoprosesowych	32
2. Zasady organizacyjno-ustrojowe procesu karnego	34
2.1. Zasada prawa do sądu	34
2.2. Zasada udziału czynnika społecznego w procesie karnym	35
2.3. Zasada niezależności i niezawisłości sędziowskiej	36
2.4. Zasada obiektywizmu	37
2.5. Zasada samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego (art. 8 §§ 1–2 k.p.k.)	38
3. Zasady funkcjonalne w procesie karnym	40
3.1. Zasady związane ze wszczęciem procesu karnego	40
3.2. Zasady dotyczące sytuacji prawnej oskarżonego	46
3.3. Zasady dotyczące formy i sposobu prowadzenia postępowania	50
4. Zasady postępowania dowodowego	58
4.1. Zasada prawdy materialnej	58
4.2. Zasada swobodnej oceny dowodów	60
4.3. Zasada bezpośredniości	61
4.4. „Zasada” ciężaru dowodu	62
4.5. Zasada szybkości i koncentracji procesu	63

Rozdział III. Przesłanki procesowe	66
1. Pojęcie, funkcje i rodzaje przesłanek procesowych	66
2. Katalog ważniejszych przesłanek procesowych	68
2.1. Przesłanki o charakterze materialnym	69
2.2. Przesłanki formalne	71
3. Skutki procesowe negatywnych przesłanek procesowych	74
Rozdział IV. Uczestnicy procesu karnego	77
1. Pojęcie uczestników procesu i ich kategorie	77
2. Organy procesowe	77
2.1. Organy postępowania przygotowawczego	78
2.2. Organy postępowania jurysdykcyjnego	90
2.3. Organy postępowania wykonawczego	101
3. Strony procesowe	102
3.1. Pojęcie stron procesowych i ich podział	102
3.2. Poszczególne strony procesowe	103
4. Reprezentanci stron procesowych	116
5. Strony szczególne	119
6. Pozostali uczestnicy procesu	120
6.1. Rzecznicy interesu społecznego	120
6.2. Osobowe źródła dowodu	126
6.3. Pomocnicy organów procesowych	126
Rozdział V. Czynności procesowe	128
1. Pojęcie i podział czynności procesowych	128
2. Orzeczenia, zarządzenia i polecenia	131
2.1. Orzeczenia: wyroki i postanowienia	132
2.2. Zarządzenie	134
2.3. Promulgacja	135
2.4. Prawomocność	136
2.5. Sprostowanie omyłek (art. 105 k.p.k.)	136
3. Odwoływalność czynności procesowych	137
4. Rozprawa i posiedzenie	138
5. Porządek czynności procesowych	139
5.1. Forma czynności procesowych (art. 116 k.p.k.)	139
5.2. Pisma procesowe (art. 119–120 k.p.k.)	140
5.3. Ocena znaczenia czynności procesowej (art. 118 k.p.k.)	141
5.4. Udział w czynnościach procesowych (art. 117 – 117a k.p.k.)	141
6. Terminy procesowe	143
6.1. Pojęcie i rodzaje	143
6.2. Sposób obliczania terminów	144
7. Doręczenia	146
8. Formy dokumentacji czynności procesowych	149
8.1. Protokół	149
8.2. Notatka urzędowa	152
9. Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów	153
9.1. Postępowanie sądowe (art. 156 § 1–4 k.p.k.)	155
9.2. Sporządzanie kopii dokumentów, odpisów orzeczeń i protokołów (art. 156 § 2–4, 157 k.p.k.)	156

10. Odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt	156
11. Nieważność, skuteczność, dopuszczalność czynności procesowych	158
Rozdział VI. Dowody	160
1. Zasadnicze pojęcia teorii dowodów	160
1.1. Dowód	160
1.2. Wybrane podziały dowodów	161
1.3. Postępowanie dowodowe oraz dowodzenie	162
1.4. Przedmiot dowodu	163
1.5. Surogaty udowodnienia	164
2. Wprowadzanie dowodów do procesu. Wniosek dowodowy	166
3. Zakazy dowodowe	169
3.1. Zakazy dowodzenia określonych faktów	170
3.2. Zakazy dowodzenia za pomocą określonego dowodu	170
3.3. Zakaz stosowania określonych metod dowodzenia	172
3.4. Zakazy wykorzystania dowodów przeprowadzonych w procesie karnym ...	172
4. Poszczególne środki dowodowe	174
4.1. Wyjaśnienia oskarżonego	174
4.2. Zeznania świadków, świadek anonimowy, świadek koronny	175
4.3. Opinie biegłych	182
4.4. Tłumacze i specjaliści	186
4.5. Oględziny, otwarcie zwłok, eksperyment procesowy, dokument	187
4.6. Wywiad środowiskowy i badanie oskarżonego	189
5. Dowodowe czynności poszukiwawcze	191
5.1. Zatrzymanie rzeczy, przeszukanie	191
5.2. Kontrola i utrwalanie rozmów	195
Rozdział VII. Środki przymusu	201
1. Zatrzymanie – pojęcie i rodzaje	201
2. Środki zapobiegawcze	206
2.1. Pojęcie, funkcje i warunki stosowania środków zapobiegawczych	206
2.2. Tymczasowe aresztowanie – pojęcie, przesłanki i procedura stosowania	209
2.3. Poręczenie majątkowe, społeczne i indywidualne (art. 266–274 k.p.k.)	214
2.4. Dozór policyjny	216
2.5. Nakaz okresowego opuszczenia lokalu mieszkalnego	217
2.6. Nakazy i zakazy zachowania (art. 276 k.p.k.)	218
2.7. Zakaz zbliżania się do personelu medycznego (art. 276a § 1–5 k.p.k.)	218
2.8. Zakaz opuszczania kraju (art. 277 k.p.k.)	219
3. Kary porządkowe i sankcje wymuszające spełnienie obowiązków procesowych	220
4. Poszukiwanie oskarżonego, list gończy, list żelazny	222
5. Zabezpieczenie majątkowe	224
Rozdział VIII. Przebieg procesu karnego	227
1. Postępowanie przygotowawcze	227
1.1. Zadania postępowania przygotowawczego	228
1.2. Formy postępowania przygotowawczego	228
1.3. Przebieg postępowania przygotowawczego	230
1.4. Sposoby zakończenia postępowania przygotowawczego	238
1.5. Nadzór procesowy prokuratora (art. 326 k.p.k.)	243

1.6. Formy powrotu do prawomocnie umorzonego postępowania przygotowawczego	244
1.7. Czynności sądu w postępowaniu przygotowawczym	245
2. Postępowanie jurysdykcyjne przed sądem pierwszej instancji	247
2.1. Postępowanie przejściowe	248
2.2. Rozprawa główna	257
3. Postępowanie odwoławcze	271
3.1. Uwagi wstępne	271
3.2. Przebieg postępowania odwoławczego	279
4. Mediacja w sprawach karnych	285
4.1. Uwagi wstępne. Zasady mediacji	285
4.2. Przesłanki postępowania mediacyjnego	285
4.3. Przebieg postępowania mediacyjnego	286
5. Postępowanie wykonawcze – uwagi wstępne oraz schemat przebiegu	287
Rozdział IX. Postępowania szczególne	289
1. Uwagi ogólne	289
2. Postępowanie prywatnoskargowe (art. 485 k.p.k.)	290
3. Postępowanie nakazowe (art. 500–507 k.p.k.)	292
4. Postępowanie przyspieszone (art. 517a–517j k.p.k.)	293
Rozdział X. Postępowania naprawcze po uprawomocnieniu się orzeczenia sądowego	298
1. Kasacja (art. 518–539 k.p.k.)	299
2. Skarga na wyrok sądu odwoławczego (art. 539 a–e k.p.k.)	302
3. Wznowienie postępowania karnego (art. 540–548 k.p.k.)	303
Rozdział XI. Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	309
1. Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego	309
2. Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	311
3. Orzekanie kary łącznej (art. 568a–577 k.p.k.)	313
4. Ułaskawienie (art. 560–568 k.p.k.)	314
Rozdział XII. Wybrane zagadnienia postępowania w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych	317
1. Zasada subsydiarności	317
2. Przedmiot regulacji Działu XIII k.p.k.	318
3. Współpraca w sprawach karnych z krajami Unii Europejskiej – wybrane instytucje	322
3.1. Instytucja zamrażania dowodów	322
3.2. Europejski Nakaz Dochodzeniowy (END)	324
3.3. Europejski Nakaz Aresztowania (ENA)	326
4. Przejęcie i przekazanie ścigania karnego	330
5. Ekstradycja	331
Bibliografia	334
Wykaz tabel i schematów	339
Skorowidz	340